

Съчетаване на активни методи с визуални модели за оптимизиране на педагогическите взаимодействия

Соня Георгиева

Abstract: Combining active methods with visual models optimization of pedagogical interactions: *This scientific report presents arguments and ideas to change the educational space. The aim is to achieve sustainable results with optimum effect.*

Key words: *Active method, visual model, optimality.*

ВЪВЕДЕНИЕ

Множеството резултати от опитите за подобряване на педагогическото пространство във всички образователни степени доказаха, че:

- ✓ Административните решения не са значим фактор за положителни промени.
- ✓ Нагласите у значимите - влияещи възрастни /ръководители, учители и родители/ към ефектите от възпитателно-образователните резултати, са по-скоро примиренчески или апатични, отколкото свързани със загриженост и ентузиазъм.
- ✓ Учебниците и учебните помагала не подтикваат към реализиране на емпирично учене и използване на интерактивни методи за работа.
- ✓ Проектните дейности с положителна рефлексия в ежедневието на училищния живот са недостатъчни.
- ✓ В организационно и кадрово отношение са налице реализирани решения, т.е. практики, които не съответстват на хигиенните норми за умствен труд и стимулирането на персонала.

Последиците от посочените негативи са известни: нежелание за включване на млади хора в подобна трудова среда, търсене на алтернативи за учене – извън страната, дистанционно учене², приемане на ученето в индивидуални форми за приоритетно. Като цяло, тези и други решения се окачествяват като дефинирани на образователното пространство, като нежелано и неперспективно и за обучаващи и за обучавани.

ИЗЛОЖЕНИЕ

Настоящата разработка има за цел да представи една от многото възможни алтернативи, които могат да подобрят съществен елемент от педагогическата среда – ежедневието възпитателно-образователното пространство.

Тя се обективизира чрез съчетаването на активните форми на работа с визуални модели според възрастовите особености на личността, с оглед преориентиране на педагогическото пространство, към емпирично учене. За което говори още в края на 17 и началото на 18 век, Джон Лок – един от великите представители на Просвещението, приемащ „опитът, като единствен източник на познанието“.

При разглеждане на активните форми за работа се има предвид, най-често, прилагането им с цел академично учене. Идеята, заложена тук, ги свързва и със социалното, т. е. с възпитанието, с утвърждаването на социални компетенции. Водеца идея за утвърждаване на такъв тип взаимодействие е убеждението за

² Заб. Дистанционното учене има предимства и най-вече за условия, където връзките между страните в педагогическото взаимодействие са обективно възпрепятствани /пространствена отдалеченост, заболявания и др./. Това не означава, че то може да замени важни, съпътстващи личностното развитие в процеса на педагогическо взаимодействие, фактори за развитие на личността – едно от които общуването.

силното влияние на емпиричното учене върху мотивацията за умствен труд чрез включване на визуални модели, като средства и активни методи.

Какви са сферите му на влияние:

- Върху установките за учене – Узнадзе, чиито тези и днес са валидни, я разглежда като взаимно влияние. Казанджиев и Г. Пиръов представят един по широк поглед, при който в установката се включват, освен афективни моментни състояния и продължителни състояния на съзнанието [3, 122].

- Върху формирането на нов и продуктивен вид психически новообразования, предопределящи успешно учене.

- Върху емоциите, свързани с желателност за включване в учебен труд – идеи, утвърдени в психоаналитичната концепция на Фрийд [4] и Изард [2].

- Възможности за съобразяване с ефекта на Струп [5, 578-586]³, свързан с възможността за преодоляване цвета на представен стимул – при дефиниране на смисъла /най-често за думи/, което би довело до по-висока аналитичност на мисленето.

Изложените факти, аргументират съчетаване на активни методи на работа с визуални модели и предпоставят интерактивна образователна среда. Те са валидни за учещи от всички възрасти, при изпълнение на социална роля – учещ. При реализацията им водещите заемат позиция на модератор, наставник, съигрвач, сътрудник, съобразно необходимото педагогическо взаимодействие, още повече, че те също могат да реструктурират социалната си компетентност за по-доброто ръководство на групата. Според системата, представена от Р. Вилчев, Ил. Пенчева и Ст. Жекова [1]: „способност да се схващат учебните ситуации като интеракционни“; „повишена чувствителност срещу всички пречки на образователното взаимодействие“; „размисъл за собственото място“ и „зависимостите и свободното игрово пространство“; „чувствителност към разпределението на ролите“ и „способност за намеса в социодинамичното функционално разпределение“; „способност за ситуационно-адекватна групова намеса“; „ситуационна справедливост, по отношение на груповото поведение“; „инструментална компетентност“ – за методите и инструментариума на груповата динамика“.

Подобна организация предоставя и възможности за реализиране на междупредметни връзки – от хуманитарния цикъл или в областта на точните науки.

В начална училищна степен са налице множество варианти – един от тях е свързан с трудности при разбиране същността на време и пространство, а също така е явлението непроменливост на величини при ротация. В случая, едни от активните методи, които могат да се използват за работа са: самостоятелна работа с книга за запознаване с понятия, откриване на грешки в графични изображения, варианти на чертане по инструкция, сравняване по различни критерии, наблюдаване на визуално представена ротация и правене на прогнози. Посочена е възможност при работа с геометричен материал, но са налице и възможности по останалите учебни дисциплини.

При работа със студенти от педагогически специалности възможностите са не по-малки. Те съществуват, най-вече, при структуриране на учебното съдържание чрез представяне на лекции, семинарни и практически упражнения. Там където е възможно осъществяване на интегративни междупредметни връзки, може да се работи, като се включват задачи с нарастваща трудност, за да се реализира мета-когнитивен ефект.

³ **Заб.** Струп акцентира вниманието си върху голям брой заедно влияещи фактори, които играят ролята на вербални активатори, които според него са несъзнавани и не могат да бъдат игнорирани дори, ако за тях има указание според задача, с която същите са нерелевантни. Фактът се дължи на асоциативни паметови следи оформени верижно, задвижващи се безсъзнателно.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Резултати от апробация на дидактични материали, изработени за работа в описаните условия в начален курс и проведени обучения със студенти, съобразно посочените тук аргументи, доказват ефективност. Резултатите от отсрочено тестиране дават основание те да се окачествят, като устойчиви и оптимални. В същото време е налице вариант за промяна на учебната среда от традиционен тип организация към среда, в която ученето е мотивиращо, продуктивно.

Налице е ефект – привличане на сътрудници, заявяване на желание за участие в незадължителни форми за самообучение и нараснал самоконтрол.

ЛИТЕРАТУРА

[1] Жекова, Ст., Е. Пенчева, Р. Вълчев. (1985). Система на професионално-педагогическо общуване. С. 23.

[2] Изард, К. (1980). Эмоции человека. Санкт-Петербург.

[3] Казанджиев, Сп. (1938). Обща психология. С. 122.

[4] Фройд, З. Психология бессознательного. Под ред. М. Г. Ярошевского, Просвещение. М. 1989.

[5] Klein, G.S. (1964). Semantic power measured through the interference of words with color-naming. *American Journal of Psychology*, 77, pp. 576-588.

За контакти:

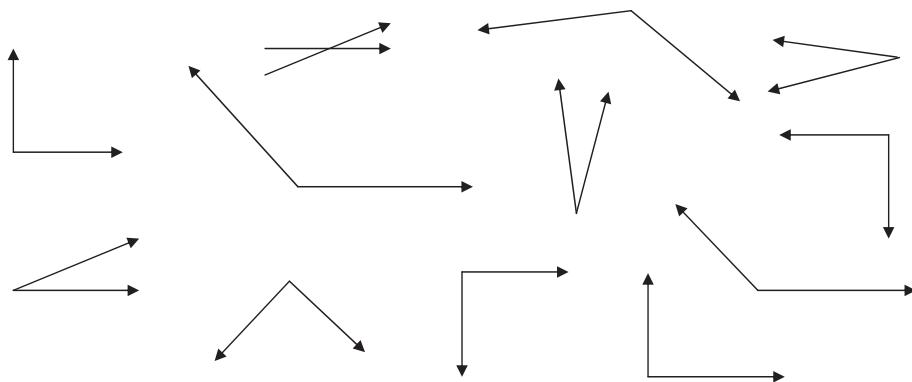
Доц. д-р Соня Георгиева, Катедра „Педагогика, психология и история“ Русенски университет „Ангел Кънчев, тел.: +359 888 267 572, e-mail: sonya@uni-ruse.bg

Приложение 1

/материали за визуално представяне чрез ротация/

1. Наблюдавай и определи:

- Колко броя лъчи има ?
- Колко броя ъгли има ?
- Отбележи правите ъгли и ги изброй – колко са те?
- Какви други видове ъгли са начертани ?

2. Начертай един вид ъгъл, като го разположиш по различен начин в листа!

Приложение 2

/стъпки – част от педагогическа технология - за работа със студенти/

1. Разгледай текста, предоставен за описание на: ролева игра, казус, мозъчна атака, инцидент, тренинг и сортирай според съдържанието.⁴
2. Включи се в дискусия, за да защитиш тезата си!
3. Наблюдавай презентацията: „Същност и провеждане на ролева игра“! Определи и допълни ако има съществени пропуски! Допълни я!⁵
4. Пред теб има части от визуализирана игра за деца на 6-7 години. Разгледай ги. Според теб в какъв контекст можеш да ги включиш, с каква възпитателна цел и как?
5. Създайте групи по сходни идеи за функциите на играта. Разработете идеята по съвместен проект.

⁴ **Заб.** Студентите са запознати на лекции с посочените методи за работа. На семинарни упражнения върху бяла дъска, чрез залепяне трябва след като са прочели текста да сортират съдържателно в колони

⁵ **Заб.** Следва представяне и защита на гледна точка, чрез аргументиране.